

GEREKCE

İdarenin düzenleyici işlemlerinden biri olan tüzükler yahut nizamnameler, Kanunların uygulanmasına ilişkin esasları içeren ve Kanunlarca belirlenen işlerin nasıl yapılacağını gösteren ve Danıştay'ın incelemesinden geçmek şartıyla Bakanlar Kurulunca çıkarılan düzenleyici işlemlerdir. Ancak 16/4/2017 tarihinde gerçekleşen Anayasa değişikliği referandumu neticesinde tüzük şeklindeki düzenleyici işlemler hukuk sistemimizden kaldırılmıştır. Bununla birlikte, daha evvel usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş tüzükler esas itibarıyla yürürlüklerini korumaya devam etmektedirler.

Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük ise 4/8/1952 tarihli ve 3/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun muhtelif hükümlerinin izahı amacıyla yürürlüğe konulmuş olup mezkûr Tüzük ile bütün gıda maddelerinin ve umurun kullanmasına mahsus olup da sıhhi murakabeye tabi bulunan eşya ve levazımın haiz olacağı hususi vasıflar ve bunların ne gibi hallerde bozulmuş, taklit veya tağşiş edilmiş sayılacağına dair hususlar düzenleme altına alınmış bulunmaktadır. Bununla birlikte, 1593 sayılı Kanunun ilgili hükümleri 24/6/1995 tarihli ve 560 sayılı KHK'ye aykırı hükümleri, söz konusu KHK'nin 21 inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmış; ancak bu KHK 27/5/2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile değiştirilerek kabul edilirken söz konusu hüküm Kanun metninde yer almamış, bunun yerine 5179 sayılı Kanunun 37 nci maddesi ile 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendindeki "Gıdalar ile" ibaresi, 181 inci maddesinin birinci fıkrasındaki "Bütün gıda maddeleriyle" ibaresi, aynı maddenin ikinci fıkrasındaki "gıda maddeleri ile" ibaresi, 199 uncu maddesindeki "Her gıda maddesi ile" ibaresi ve ek 3 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki "ve 188" ibaresi ve aynı maddenin son fıkrasındaki ", yenecek ve içilecek şeylere" ibaresi, 297 nci maddesindeki "ve 188" ibaresi metinden çıkarılmış ve 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi, 181 inci maddesinin son fıkrası, 183 üncü maddesinin (1) ve (4) numaralı bentleri ile 170, 171, 172, 182, 184, 188, 189, 190, 191, 192, 193 ve 198 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Diğer yandan akabinde 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile gıda, gıda ile temas eden madde ve malzeme ile yemlerin üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamaları düzenlenmiş ve aynı Kanunun 47 nci maddesi ile de 5179 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Dolayısıyla Gıda Maddelerinin Ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük hükümleriyle düzenleme altına alınan hususların önemli bir kısmı (gıda ve gıda maddeleri ile temas eden malzemeye dair hususlar) Kanun koyucunun iradesi doğrultusunda yukarıda zikredilen önce 5179 sayılı Kanun ve akabinde 5996 sayılı Kanunla yeniden tanzim edilmiştir. Netice olarak mezkûr Tüzüğün asli mevzuunu teşkil eden hususlar Kanun düzeyinde yeniden düzenlemeye konu olmuş ve yine bahse konu tüzüğün dayanağını teşkil eden hükümler de anılan süreç sonunda yürürlükten kaldırılmıştır.

Pozitif hukukumuzda, idarenin tüm diğer işlemlerinde olduğu gibi düzenleyici işlemleri de kanunilik ilkesi çerçevesinde kanuna dayalı ve kanuna uygun olarak yine kanunun hükümlerini izah etmek üzere düzenlenmekte ve kanuni dayanağı kalmayan düzenleyici işlemler yönünden ise bunların yokluklarının tespit mi edileceği yoksa yürürlükten mi kaldırılacakları konusu tartışmalı olup bunlar hakkında gerek doktrinde gerekse de yargı içtihatlarında açık bir değerlendirmeye rastlanılamamaktadır. Bu doğrultuda, mezkûr Tüzüğün düzenlediği saha daha sonra kanun koyucunun iradesi doğrultusunda kanun düzeyindeki bir

işlemlerle yeniden düzenlenmiş, konuya dair detaylar idarenin diğer düzenleyici işlemleriyle ayrıca tanzim edilmiştir. Diğer yandan, kural koyma faaliyeti bakımından yürütme organının diğer bir deyişle idarenin işlemleri tali nitelikte ve yasama organının kural koyma faaliyetine bağlı olduğu ve tüzüklerin ise yürütmeye ait düzenleyici işlem olduğu dikkate alındığında daha sonra kanun koyucunun iradesiyle düzenlenen bir konu hakkında yürütmenin düzenleyici işleminin her ne kadar yürürlükte olsa da "ölü mevzuat" yahut yürürlük kabiliyetini yitirmiş bir düzenleme olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bununla beraber, hukuki belirlilik ve usulde paralellik ilkesi gereği mezkûr Tüzüğün şeklen de yürürlükten kaldırılmasında fayda olduğu değerlendirilmektedir.